

strategisch lezen en spellen

Werkwoordspelling

Naast de reeds bestaande leergang spelling voor de groepen 3 t/m 8, is nu een leergang werkwoordspelling ontwikkeld. Het product voldoet aan de eisen die het Cito heeft opgenomen in haar toetsen werkwoordspelling.

De werkwoordspelling begint in groep 3. Immers al in groep 3 kan men van leerlingen verwachten dat zij werkwoorden goed vervoegen. Binnen onze leergang wordt dit aanvankelijk mondeling aangeboden. Pas in de tweede helft van leerjaar groep 3 komen er enkele eenvoudige schrijfoefeningen aan te pas, zoals de ik-vorm, de derde persoonsvorm en de meervoudsvorm. Vanaf groep 4 worden alle lessen tevens schriftelijk aangeboden.

Er is gekozen voor een gedegen leergang werkwoordspelling, zodat de leerlingen in groep 8 meer dan voldoende voorbereid zijn op de hogere vormen van voortgezet onderwijs. Het pakket voor de groepen 7 en 8 bevat ook de spelling van de Engelse werkwoorden die in onze taal zijn opgenomen, zoals e-mailen, e.d..

Momenteel zijn er een aantal proefscholen met de werkwoordspelling aan het werk. De reacties zijn voor wat de werkwijze betreft zeer enthousiast. Elke les bestaat namelijk uit een bordles die samen met de leerlingen wordt gedaan en een identieke zelfstandige verwerkles. Het niveau vindt men erg hoog, maar door de opbouw vanaf groep 3 wel haalbaar. De leerkrachten zijn met name te spreken over de lessen waarbij de leerlingen moeten bepalen in welke tijd een zin staat. In eerste instantie hebben de auteurs zelf zinnen bedacht en later is gebruik gemaakt van zinnen die voorkomen in kinderboeken. Deze oefening is van groot belang voor het leren begrijpen van een tekst.

Het niveau is aanmerkelijk hoger dan wat Cito in zijn toetsen werkwoordspelling vraagt.

Technisch lezen en de Cito-AVI-toetsen

Het technisch lezen heeft door de Nieuwe Cito-AVI en DMT-toetsen een behoorlijke verandering ondergaan. In deze nieuwe toetsen is sprake van een opklimmende moeilijkheid, zowel voor wat betreft de woorden als de zinstructuren van M3 tot en met AVI-plus (M8).

De Cito-toetsen voor het technisch lezen en spellen dekken de eisen die men aan deugdelijk lees- en spellingonderwijs kan stellen. Het is daarom logisch dat het lees- en spellingonderwijs daar op afgestemd moet zijn. Om dit te bereiken is het geven van instructie op diverse niveaus noodzakelijk. Technisch lezen eindigt dus niet in groep 6, maar in groep 8. Geeft men in de

hogere leerjaren geen expliciete instructie meer, dan zullen de leesresultaten tegenvallen.

Nu wat betreft het technisch lezen. De vraag is hoe je instructie geeft die afgestemd is op de eisen die aan het technisch leesonderwijs gesteld mogen worden. Het aanbieden van leesstof is eenvoudiger, namelijk: veel boeken in de klas hebben op de te lezen niveaus.

S.L.S. heeft voor wat betreft de instructie voor de volgende werkwijze gekozen.

- Per leesniveau zijn instructiekaarten ontworpen waarin die zins- en woordvormen worden geïnstrueerd die kinderen behoren te beheersen voor een bepaald AVI niveau.
- De woorden van de kaarten en woordrijen zijn gekozen uit de Cito-woordfrequentielijst, net als de woorden van de Cito-toetsen.
- De specifiek vreemde woorden die in de Cito-toetsen voorkomen, zijn in de instructiekaarten opgenomen. De Cito-lees-toetsen zijn namelijk leervorderingen toetsen en dan behoort de leerstof behandeld te zijn.
- Er is gezorgd voor een zodanige opzet dat brede differentiatie mogelijk is om zo te voldoen aan de eisen van modern kindgericht onderwijs.
- De instructiekaarten lopen door tot M8 (Cito-plus), dit omdat juist in de hogere leerjaren instructie vaak ontbreekt of de leerkrachten niet weten hoe ze het lezen op de hogere niveaus moeten begeleiden (onbekendheid met de strategieën).
- De leerlingen lezen verder niet in methodeboeken maar in leesboeken op Cito-AVI-niveau. De school kiest uit het brede scala van boeken op de Nederlandse markt. Er zijn ook geen werkschriften, omdat dit het lezen niet bevordert en wel veel geld kost.
- Er is gekozen voor een digitaal systeem, omdat het dan mogelijk is de instructiebladen aan te passen aan de behoefte van de kinderen (vergroten van de letters, e.d.). Ook kan men gemakkelijk de instructiebladen vermenigvuldigen, e.d.. Bovendien is dit systeem zeer voordelig zodat geld beschikbaar is voor het aanschaffen van leuke leesboeken.

Reden waarom voor deze opzet is gekozen

- Er is instructie nodig om leerlingen de technieken aan te leren voor het lezen van boeken op een bepaald niveau.
- Cito AVI toetsen zijn leesstof-vorderingentoetsen en geen milieutoetsen of intelligentietoetsen. Dat betekent dat de stof behandeld moet zijn. Wanneer we de vreemde woorden niet in de leerstof opnemen, zijn we niet ethisch bezig. Alleen die leerlingen kunnen dan de woorden lezen die thuis extra

informatie hebben gehad of extra instructie buiten het onderwijs. Dit is ongeveer hetzelfde als je voorbereiden op een examen, maar de studieboeken die voor dat examen nodig zijn niet leest, omdat je dan met specifieke examentraining bezig bent.

- Het lezen van diverse leesboeken buiten instructiebladen van de methode maakt het mogelijk om tegemoet te komen aan de specifieke belangstelling van kinderen.
- Er komen steeds meer buitenbeentjes in de klas. Klassikaal onderwijs lukt dan niet want men moet gedwongen differentiëren. Passend onderwijs vereist een methode die inzicht geeft i.p.v. voorschriften. Een zogenaamde kookboekmethode met voorgeschreven methodiek en uitleg werkt dan niet, want die is altijd gericht op klassikaal onderwijs met eventueel – en + werkbladen.

Opmerkingen naar aanleiding van kritische vragen omtrent het systeem

- Vraag: Moet je de leerlingen voor toetsen opleiden en/of trainen?
Antwoord: Volgens een aantal inspecteurs en de auteurs van de methode S.L.S. wel. Wie dat ontkent, gaat voorbij aan de realiteit. Die persoon zal als hij/zij zelf examen moet doen de leerstof voor dat examen ook leren en trainen. Dat afwijzen als het gaat om eigen leerlingen, lijkt een vreemde zaak.
- Vraag: Train je met S.L.S. voor de Cito-AVI toetsen?
Antwoord: Nee, dat zou je doen als je de toets telkens laat lezen en herlezen. Dat is niet het geval. Je zorgt er alleen voor dat leerlingen instructie hebben gehad ten aanzien van de zinstructuren en de woordvormen. De leeservaring die nodig is voor de toetsen, doen leerlingen op als ze boeken lezen.
- Vraag: Is het in het voordeel van de leerkrachten?
Antwoord: Ja, want als leerlingen door onvoldoende instructie en voorbereiding onvoldoende scores, krijgt de leerkracht

de schuld en de school een negatieve aantekening van de inspectie.

- Vraag: Lezen de leerlingen ander soort literatuur, zoals informatieboeken (boeken van de zaakvakken) even snel en goed als de gebruikelijke kinderliteratuur?
Antwoord: Het lezen van informatieboeken gaat anders. De leerkracht zal, dit wetende, bij de zaakvakken daar dan ook aandacht aan schenken. Het lezen van informatieve teksten wordt uiteraard bij het begrijpend en studerend lezen onderwezen en geoefend. Het gaat hier om een totaal andere techniek en didactiek. Bij de leeskaarten voor groep 8 zijn wel enkele zakelijke teksten opgenomen om dit te oefenen.
- Vraag: Wordt het lezen van informatieve literatuur bij andere methoden voor technisch lezen behandeld?
Antwoord: Nee. Er zijn in Nederland geen methoden voor technisch lezen die dat doen. Wij zijn van plan om dit jaar extra leeskaarten te maken om de leerkrachten te helpen bij het geven van instructie aan leerlingen voor het lezen van informatieve teksten. In de volgende e Nieuwsbrief zal aandacht worden besteed aan de techniek van het lezen van informatieve boeken.

Weerstand.

- Vraag: Zijn er weerstanden?
Antwoord: Ja, vooral bij leerkrachten van de hogere leerjaren. Zij worden nu door de eisen die gesteld worden vanuit de Cito-groep en de daarbij aansluitende methode S.L.S. gedwongen om leesinstructie te geven op alle leesniveaus.
- Vraag: Zijn er meerdere oorzaken voor de weerstand?
Antwoord: Er zijn leerkrachten die liever niet veranderen. Veranderen betekent dat men uit de behaaglijkheidszone (doen wat men altijd al deed) moet komen en dat brengt altijd de risicovraag met zich mee: Kan ik dat wel?

Gelling Publishing en Training
Postbus 249
2910 AE Nieuwerkerk aan den IJssel

- e-mail info@gelling.nl
- website www.gelling.nl
www.strategischlezenspellen.nl
- fax 0180 - 320069
- telefoon 0180 - 319298

